

sætninger her i Salen. Det ærede Medlem for Aarhus Amts 1ste Valgkreds (Wærther) fandt, at mit Forslag ikke var tilstrækkeligt, til at op hjælpe de smaa Landbrugeres Raar, fordi jeg ikke ved dette Forslag vil gjøre et Grib i disse Millioner til Fordel for Husmændene. I dette Tilfælde vilde han have været mere tilfreds med Forslaget, end han nu er. Han er tilfredsstillet derved — og derfor er jeg ham taknemmelig — men han vilde være det mere endnu, hvis Forslaget — for at tale i Diebliffets Sprog — var noget mere socialtistisk, thi jeg vilde have kaldt det saaledes, hvis det gik ud paa, at Husmændene skulde kontant i Form af Understøttelse have Noget udbetalt. Men paa den anden Side kom der Uttringer fra den ærede Didsfører, som henviste mig til en Fremsynstank, der var udtalt af vor store Landbologiver Bang, idet denne havde forudsat Socialismen allerede i 1849. Jeg tvivler meget om, at denne samme Mand vilde kalde mit Forslag særdeles socialtistisk, eller dermed have ment den Socialisme, som bevæger Nutiden. Ikke skulde det være den Tankegang, som gjør sig gjældende hos den ærede Didsfører og hans Meningsfæller, som Bang sigtede til ved sine Uttringer om Socialisme? Jeg kunde være tilbøjelig til naare at tro, at det var en lille Finte til Bangs nærmeste høitærede Samtidige og ingenlunde til saa fjern en Fremtid som den, man viser ham for at have overskuet. Det er nu de to Sider, hvorfra man angriber Forslaget; man siger paa den ene Side, at det ikke er tilstrækkeligt, til at fyldestgjøre sit Formaal at tjene til at fremme den lavere stillede Landalmues Raar, og paa den anden Side finder man, at det lugter lidt af Socialisme. Med Hensyn til det Første er Forslaget blevet angrebet af det ærede Medlem for Odense Amts 3de Valgkreds (M. Andersen), og han fandt heri Understøttelse af det ærede Medlem for Odense Amts 4de Valgkreds (H. C. D. Müller), hans Nabo — de ere Naboer i to Betydninger af Ordet. Det ærede Medlem siger, at der kommer Huse nok endda, og saa er der ikke Grund til saaledes ved Lov at stille i Udsigt en Forøgelse af Husenes Tal; de som blive Eiere af Fæstegaarde som Selveiendom,

skulle ikke putte Fordelene ved Overgangen blot i egen Lomme og ikke alene hofte Fordelene deraf, men Fordelen skal ogsaa komme Husmændene umiddelbart til Gode. Jeg trov oprigtig talt, at der ikke er mange Selveierhønder, der kjøbe Fæstegaarde, som ville overlade Husmandslodder paa saa taalelige Billaar, som jeg har foreslaaet, nemlig at der af Kjøbesummen bliver indstaaende $\frac{2}{3}$ uoplyggelig i 20 Aar imod 4 pCt. aarlig Rente, medens $\frac{1}{3}$ betales efter Overenskomst ved Handelens Afslutning og $\frac{1}{6}$ i Løbet af 10 Aar med lige store aarlige eller halvaarlige Afdrag. Jeg tvivler meget stærkt paa, at den, der selv udstykker en nylig kjøbt Gaard, for at komme noget ud af den Gjæld, som han har paadraget sig ved at blive Selveier, kan gaa ind paa saa taalelige Billaar, som her er foreslaaet for Husmænd, at faae Jord paa. Dette har jeg at indvende mod dem, som paa staa, at vi faae Huse nok. Dette kan jeg maasse indrømme, men de ville blive meget dyrere for Husmændene, naar det skal ske ved denne Udskykning. Forøvrigt maa jeg takke den ærede Didsfører, fordi han saa kraftig har understøttet mit Forslag; han siger — og det vidste jeg forresten forud — at Husmandslodder ere usforholdsvis dyrere end Gaardmandslodder; regne vi efter, saa finde vi, at 1 Ed. Hartkorn af Husmandsjord er dyrere end 1 Ed. Hartkorn af Gaardmandsjord, og dette er naturligtvis saa, fordi der er større Efterspørgsel efter det første, saaledes at Tilbudet af Husmandsjord ikke staaar i et rimeligt Forhold til Efterspørgselen. Men jeg vil fremhæve, at jo flere Husmandslodder der kommer frem paa Markedet, desto billigere ville de blive, og desto lettere vil det være for Arbejderne at komme i Besiddelse af nogen Jord. Disse Ting hænge saa nøie sammen, at man ikke kan komme derafra. Hvor store Sagførere de Herre end kunne være saavel her som andetsteds, kunne de ikke komme bort fra den Tanke, jeg her opstillet, at mit Forslag søger ubetinget — og uden at fornærme nogen Mand — at være til Gavn for den ringest stillede Landbostand. Naar det er sagt af det ærede Medlem for Odense Amts 3de Valgkreds, at de Fæstere, som efter dette Forslag,